...a vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

...ed daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

...YEAR XXXI. Cena lista je $6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK, 24. NOVEMBRA (NOV. 24), 1939

Subscription $6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 229

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

...emške mine potopile 25 ladij v šestih ...eh; 20 nemških letal uničenih v 3 dneh

Angleška vlada naznanila poostritev pomorske blokade, da ustavi vso trgovino med Nemčijo in nevtralnimi državami. Japonski parnik se potopil, ko je zadel ob mino v bližini angleškega obrežja. Francozi sestrelili tri nemška bojna letala

...NDON, 23. nov.—Angleški ... urad danes poroča, da ...a letala spuščajo v morje ...tične mine, ki jih ladje po... ...o nase in mine jih uničijo. ...ih šestih dneh, odkar se ...li, so te mine potopile 25 ...ih, francoskih in nevtral... ...rnikov in število izgublje... ...vških življenj je naraslo ...—Drugo poročilo se gla... ...a so Angleži in Francozi v ...ih treh dneh sestrelili na ...Hitlerjevih letal deloma ...orjem in deloma na zapad... ...ti.

...LSINFGORS, FINSKA, ...nov.—Aimo K. Cajander, ...dnik finske vlade, je da... ...izjavil, da Finska se ne bo ...h zahtevam Sovjetske u...

...M, 23. nov.—Mussolini je ...i zasedanje velikega faši... ...ga sveta za 7. decembra.

...OFIJA, BOLGARIJA, 23. ...—Bolgarska vlada je dovo... ...Angliji ustanovitev urada za ...pagando v Sofiji. Namen te... ...rada je pobijanje nacijske ...hitlerjeviške propagande na ...kanu.

...ndon, 22. nov.—Velika Bri... ...ija, ki je obdolžila Nemčijo ...bzirnega in nelegalnega ...ljanja parnikov nevtralnih ...v z minami, je zdaj progla... ...poostritev pomorske bloka... ...Ves izvoz blaga nemškega iz... ...a in lastništva je podvržen ...ri. Glavni cilj angleške ak... ...je popolna ustavitev trgovi... ...med nevtralnimi državami in ...čijo.

...o je premier Chamberlin na... ...il ta korak v parlamentu in ...tožil Nemčijo, da je ona od... ...orna za izgubo velikega šte... ...parnikov v zadnjih dneh, je ...potopljena japonska ladja ...kuni Maru v bližini angle... ...ga obrežja. Zadela je ob mi... ...in se potopila. Posadko 180 ...narjev in 26 potnikov so re...

Chamberlainovo naznanilo o ...stritvi pomorske blokade je ...odgovor na vprašanje Cle... ...nta Atleeja, voditelja labo... ...ke opozicije v parlamentu. ...je hotel vedeti, ali bo vlada ...storila z ozirom na polaga... ...min, ki so potopile veliko ...lo parnikov v zadnjih dneh. ...mier je v svojem odgovoru ...nil izgube parnikov in po... ...il določbe mednarodnega za... ...in haaške konvencije glede ...ganja min.

"Vse provizije mednarodnega ...na in konvencij je nemška ...ignorirala," je rekel ...mberlain. "Omenim naj le ...op parnika Athenije, ko je ...ljudi izgubilo življenje, in ...nejše uničevanje angleških, ...roških in nevtralnih parni... ...z minami, torpedami in pod...rnicami. Nemci so potopili ...iko število parnikov nevtral... ...h držav brez svarila. Iz tega ...loga smo se odločili za po...ritev pomorske blokade in ...polno ustavitev trgovine med ...čijo in nevtralnimi državami."

Poslanci so sprejeli Chamber...novo deklaracijo z navdušenjem na znanje.

Berlin, 22. nov.—Nemške pod...rnice so s sodelovanjem bojnih letal pognale 127 parnikov, ...so se nahajali na Severnem ...Baltiškem morju, v nemške ...e od izbruha vojne. Tako se glasi poročilo, ki ga je objavila uradna nemška časopisna agentura DNB. Skupna tonaža teh parnikov je bila 245,455 ton. Poročilo dostavlja, da je bilo več drugih parnikov ustavljenih na visokem morju v svrho preiskave, ki pa so bili kmalu izpuščeni.

London, 22. nov.—Nemški bombniki so se pojavili nad vzhodnim angleškim obrežjem potem, ko so protiletalski topovi sestrelili neko ogledniško letalo, ki se je pojavilo nad Kentom. Kakor hitro so zatulile sirene in s tem naznanile pirhod nemških bombnikov, so se dvignila v zrak angleška letala in jih odpodila. Nemški letalci niso v navalu vrgli nobene bombe.

Pariz, 22. nov.—Uničenje treh nemških bojnih letal, ki so se pojavila nad zapadno fronto, je bilo naznanjeno. Dve sta padli na tla v plamenih.

Uradno poročilo pravi, da so nemška bojna letala kršila nevtralnost treh držav — Švice, Belgije in Holandske. Letela so nad ozemljem teh držav proti Franciji in Angliji.

Nadaljnje kršenje ozračja nevtralne države se je pripetilo, ko so nemški letalci leteli visoko v zraku nad Belgijo. Nekaj ur pozneje so se pojavili nad ozemljem severne Francije, kjer so zmetali več letakov z nacijsko propagando.

V Pariz dospelo poročilo pravi, da sta Belgija in Holandska poslali protest v Berlin zaradi kršenja nevtralnosti njunega ozračja. To dostavlja, da bo Švica poslala sličen protest nemški vladi.

Bruselj, 22. nov.—Belgijo in Holandsko, ki sta utrpeli že veliko škodo zaradi angleške pomorske blokade, je Chamberlainovo naznanilo, da bodo Angleži preiskali vse nevtralne parnike, da ugotove, ali vozijo kontrabantno blago, alarmiralo. Angleška blokada je že reducirala uvoz blaga v Belgijo. S postritvijo blokade bo belgijska trgovina še bolj udarjena.

Ruska dominacija Baltiškega morja

Admiral svari finsko vlado

Moskva, 22. nov.—Sovjetska Rusija je uključila v deklaracijo, da je postala glavna sila na Baltiškem morju, svarilo Finski, naj se vzdrži vsake akcije, ki bi ogražala rusko dominacijo tega morja. Svarilo je izrekel admiral V. Tributz, poveljnik ruske bojne mornarice na Baltiku. On je tudi ožigosal finsko vlado, ker ni hotela dati Rusiji teritorijalnih in militarističnih koncesij.

"Na Finskem se sliši ropotanje orožja in poziv na vojno s sovjeti," pravi admiral v članku, katerega je objavila Komsomolska Pravda, glasilo Komunistične mladinske lige. "Finski vladajoči krogi podžigajo vojno in kujejo zarote. Nobena zaprека ne bo ustavila naših naporov za utrditev miru v Finskem zalivu v interesu zaščite meje Sovjetske Rusije, Leningrada in prijateljskih baltiških držav. Naša bojna mornarica je pripravljena."

Naciji aretirali angleška agenta

Zarota proti Hitlerju "odkrita"

Berlin, 22. nov.—Nacijska tajna policija je naznanila aretacijo nekega Nemca, ki je priznal, da je on položil bombo v pivnici v Monakovu, ki je bila namenjena Hitlerju. Bomba je eksplodirala 8. novembra, dvanajst minut potem, ko je Hitler z drugimi nacijskimi voditelji vred zapustil pivnico, kjer je govoril v zvezi s proslavami 16-letnice izjalovljenega nacijskega puča. Osem oseb je bilo ubitih v eksploziji in 62 ranjenih.

Policija je dalje naznanila, da sta bila dva člana angleške vohunske službe aretirana na obtožbo, da sta pomagala pri organiziranju zarote. Označena sta pod imenoma "stotnik Stephens" in "Best".

Heinrich Himmler, načelnik vse nemške policije, je dejal, da je denar za financiranje zarote dala angleška vohunska služba ali pa Otto Strasser, bivši Hitlerjev pobočnik in eden izmed ustanoviteljev nacijske stranke, ki živi v izgnanstvu v Švici. Strasser je pobegnil v Švico pred Hitlerjevo krvavo čistko v nacijski stranki. Naciji trdijo, da je Strasser zdaj vodja "Črne fronte."

Mož, ki je obtožen, da je položil bombo v pivnico, se piše Georg Elser. Njegov dom je v Monakovu. Aretiran je bil 12. novembra, štiri dni po bombni eksploziji, ko je skušal pobegniti v Švico. Več drugih zarotnikov je bilo aretiranih, toda njihova imena niso bilo objavljena. Himmler je izjavil, da je Elser priznal zločin.

Strasser, čigar brat Gregor je bil umorjen v Hitlerjevi čistki l. 1934, je nedavno povedal dopisniku francoskega lista Paris Soir v Švici, da je bil sprvega mnenja, da so bombo položili njegovi pristaši v Nemčiji, toda pozneje se je prepričal, da je to storila nacijska tajna policija. Takrat je Strasser napovedal izbruh revolte proti Hitlerjevemu režimu v Nemčiji.

Nagrada v vsoti $360,000, ki je bila razpisana za prijetje zarotnikov, ki so nameravali ubiti Hitlerja, ni omenjena v poročilu nacijske tajne policije glede aretacije Elserja in dveh angleških agentov.

Slovakija dobila kos poljskega ozemlja

Berlin, 22. nov.—Nemški zunanji minister Joachim von Ribbentrop in Matas Cernak, slovaški poslanik, sta včeraj podpisala pogodbo, s katero se je Nemčija obvezala, da Slovakija dobi nazaj pokrajine, katere je Poljska anektirala l. 1920, 1924 in 1938.

Litvinska dobila novo vlado

Kovno, 22. nov.—Litvinska je dobila koalicijsko vlado, ko so člani kabineta, kateremu je načeloval general Jonas Cernius, resignirali. Antanas Merkys, vrhovni komisar v Vilni in bivši governer memelskega distrikta, je bil izbran za predsednika nove vlade.

Tajfun ubil 48 Filipincev

Manila, Filipinsko otočje, 22. nov.—48 Filipincev je izgubilo življenje, ko je tajfun prevrnil življenje, ko so se vozili iz Masbata proti Cebu. Samo dva moža sta se rešila.

Indija zahteva neodvisnost od Anglije

To je cena za kooperacijo v vojni

Bombaj, Indija, 22. nov.—Mohandas K. Gandhi, vodja indijskih nacionalistov, je zahteval od Anglije zagotovilo, da bo Indija dobila neodvisnost, drugače ne bo kooperirala z njo v evropski vojni. "Vprašanje je moralnega značaja iz razloga, ker Anglija ima gospodarsko in vojaško kontrolo nad Indijo in vsled tega lahko črpa bogastvo Indije," je dejal Gandhi.

Gandhi je podal to izjavo po konferenci s člani odbora Vseindijskega (nacionalističnega) kongresa, na kateri je bila razprava o stališču Indije napram vojni, v katero se je zapletla Velika Britanija. Notranja situacija je komplicirana zaradi izgredov med Hinduti in muslimani. Muslimanska liga, druga največja politična stranka v Indiji, je naznanila, da soglaša z deklaracijo britske vlade, da se razprava o štatusu Indije odloži, dokler ne bo vojna končana. Gandhi, ki ima na milijone oboževalcev, pa je izjavil, da mora biti vprašanje neodvisnosti takoj rešeno.

Izmed enajstih provinčnih vlad, jih je osem, katere je dominirala Gandhijeva stranka, odstopilo v znak protesta proti angleški deklaraciji. Samo v provinci Assami je opozicija formirala nov kabinet. Ostale province vladajo angleški governerji, ki so dobili izjemno oblast.

Indija se je uradno izrekla, da se bo borila na strani Velike Britanije, kmalu po izbruhu vojne. Gandhi in njegovi pristaši so takrat kritizirali nacijsko Nemčijo, toda Gandhi zdaj pravi, da je resignacija vlad v osmih provincah odločen odgovor Veliki Britaniji, da se ne bodo borile na njeni strani v vojni z Nemčijo, če ne bodo dobile garancije o popolni neodvisnosti.

Nov pakt med Anglijo in Turčijo

Turška delegacija odpotovala iz Londona

Ankara, Turčija, 22. nov.—Pogajanja med Turčijo in Anglijo glede sklenitve nove trgovske pogodbe bodo kmalu zaključena, pravi uradno poročilo. Poučeni krogi so izjavili, da bo pogodba podpisana že ta teden.

Na podlagi pogodbe bo Anglija postala največja odjemalka turških izdelkov. Pogodba ima ojačiti politični in vojaški pakt, ki sta ga državi sklenili pred nekaj tedni. Izvoz turškega blaga se bo povečal za 30 odstotkov. Preteklo leto je znašal samo sedem odstotkov.

London, 22. nov.—Turška vojaška delegacija je včeraj zaključila razgovore z britskimi avtoritetami in se vrnila domov. Nedavno je bilo naznanjeno, da je turška delegacija prišla v London, da sklene dogovor glede kupovanja letal in bojnega materiala v Angliji.

Čikaški Čehi protestirajo

Chicago, 22. nov.—Čez 4000 oseb se je udeležilo shoda, katerega je sklical Češkoslovaški narodni svet v Pilsen parku, na katerem so ostro protestirali proti nacijem, ki so dali ustreliti dvanajst čeških študentov po demonstracijah v Pragi in drugih čeških mestih. Na shodu je nastopilo več govornikov, med temi dr. Alice Masaryk, hči ustanovitelja in prvega predsednika češkoslovaške republike, in dr. Vojta Beneš, brat drugega in zadnjega predsednika republike.

ZMAGA UNIJE CIO PRI VOLITVAH V KLAVNICAH

Postala je predstavnica vseh delavcev pri pogajanjih

UNIJA ADF ZMAGALA V PEORIJI

Chicago, 22. nov.—Delavci, uposleni v klavnicah Armour & Co. so se pri volitvah, ki so se vršile pod nadzorstvom federalnega delavskega odbora, z veliko večino izrekli za unijo CIO kot predstavnico pri kolektivnih pogajanjih. Oddanih je bilo 6307 veljavnih glasov pri volitvah. Izmed teh jih je unija CIO dobila 4006, unija Amalgamated Meat Cutters & Butcher Workmen of America (ADF) 1047 glasov, 1254 delavcev pa je glasovalo proti obema unijama.

Skupno število upravičenih volilcev je bilo 7253 in izmed teh se 785 ni udeležilo volitev. 161 glasovnic je bilo razveljavljenih.

Harry S. Eldred, podpredsednik Armour & Co., je, ko so bili glasovi prešteti, izjavil, da se bo družba pokorila odločitvi. "Kooperirali smo z delavskim odborom, ki je odredil volitve, pri katerih so delavci povedali, da hočejo, da jih unija CIO reprezentira pri kolektivnih pogajanjih," je dejal Eldred. "Že prej smo zavzeli stališče, da se bomo pogajali z reprezentanti unije, ki predstavlja večino delavcev. To se bo zgodilo, ko bo delavski odbor potrdil izid volitev."

Don Harris, direktor klavniške unije CIO, je dejal, "da zmaga ni samo odločen odgovor Diesovemu odseku, ki je skušal prikazati unijo kot komunistično, in uniji ADF, ki si je prisvajala pravico reprezentacije, temveč je tudi mandat, katerega so dali klavniški delavci uniji CIO, naj gre naprej s svojo kampanjo, katere cilj je zvišanje mezde in izboljšanje delovnih pogojev."

V klavnici Armour & Co. v Peoriji, Ill., je pri volitvah zmagala unija ADF. Dobila je 183 glasov, unija CIO pa 78 glasov.

G. L. Patterson, pokrajinski direktor federalnega delavskega odbora, je nadziral volitve delavcev v čikaških klavnicah Armour & Co. Z njim je sodelovalo 25 mož. Volitve so bile mirne.

Vojno stanje v Pragi preklicano

Praga, 22. nov.—Vojno stanje v Pragi in štirih čeških distriktih je bilo včeraj preklicano. Nacijske oblasti so naznanile, da je v Pragi mir. Noben incident se ni pripetil v zadnjih dneh in prebivalstvo se je pomirilo. Naciji so zaprli osem čeških univerz in akademij in sorodniki 1200 študentov, ki so bili aretirani in odvedeni v koncentracijska taborišča zaradi demonstracij proti nemškim gospodarjem Češke in Moravske, ne morejo dobiti informacij glede teh študentov. Dvanajst Čehov je bilo ustreljenih po demonstracijah.

Oblačilna unija se bo pridružila ADF

Washington, D. C. 22. nov.—Unija International Ladies Garment Workers se bo ponovno pridružila Ameriški delavski federaciji prihodnjo pomlad, če ne bo do takrat dosežen mir med ADF in CIO. Ta unija, katere predsednik je David Dubinsky, ima 250,000 članov. Pred nekaj leti je izstopila iz federacije in se pridružila Lewisovi organizaciji. Pred konvencijo v preteklem letu se je ločila od CIO. Naznanilo, da se bo vrnila v federacijo, je bilo objavljeno po seji eksekutivnega odbora unije, ki se je vršila v Washingtonu.

Domače vesti

Ameriški družinski koledar

Chicago.—Ameriški družinski koledar za 1940, šestindvajseti letnik, je izšel ta teden. Koledar je po navadi trdo vezan in ima 224 strani. V njem je to pot 11 povesti in črtic, trije zgodovinski spisi o naših organizacijah in naselbinah, 9 razprav in člankov, opis Mehike in 11 informativnih spisov poleg mnogih pesmi, koledarskih podatkov in okrog 70 slik. Stane 75c s poštnino vred in naroča se pri Proletarcu, 2301 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Pueblske novice

Pueblo, Colo.—Dne 15. t. m. so našli rojaka Antona Prijatelja mrtvega na njegovi farmi severnovzhodno od Puebla, na kateri je živel 20 let in zadnje čase je bil sam. Zadela ga je kap na možganih. Star je bil okrog 65 let in tu ni imel nobenih sorodnikov.—Dne 10. novembra je bil pred sodiščem v sosednjem Colorado Springsu obsojen v smrt v plinski celici rojak Martin Šuklje, star 30 let in rojen v Ameriki. Obsojen je bil zaradi uboja svoje žene in nekega Jacka Russella, katerega je obdolžil, da je bil ljubček njegove žene. Šuklje je izvršil dvojni umor v začetku oktobra in potem je pobegnil v hribe, toda 10. oktobra se je sam javil policiji in priznal dvojni zločin.

Kanadska naročila ameriških letal

Prve kanadske čete dospele v Anglijo

Ottawa, Kanada, 22. nov.—Poročilo, ki pa še ni bilo uradno potrjeno, se glasi, da je Kanada naročila veliko število bojnih letal v Ameriki. Pogajanja so v teku tudi glede dobavljanja drugih vojnih potrebščin.

Aktivnosti odbora za vojne potrebščine, kateremu načeluje Wallace R. Campbell, zakriva tajnost in to pojasnjuje, zakaj kanadske avtoritete nočejo dati informacij glede kupovanja bojnih letal v Ameriki. Ta odbor je reprezentant tudi britske vlade v zvezi s sklepanjem kupčij z ameriškimi industrijci. Poleg letal je odbor naročil veliko število torpednih čolnov v Ameriki.

Kanadski parlament je dovolil $100,000,000 za kritje vojnih stroškov v svojem izrednem zasedanju v septembru. Ta vsota bo potrošena do prihodnjega marca. V iste svrhe je prej dovolil vsoto $53,000,000.

Britska vojaška misija, ki se nahaja v Kanadi, je naznanila, da so bili načrti glede vežbanja vojaških letalcev izdelani. Prejšnje poročilo se je glasilo, da se bo v Kanadi izvežbalo 25,000 letalcev letno. Ti bodo prihajali v Kanado iz Avstralije, Nove Zelandije in Južnoafriške unije. Vlade teh bodo nosile delež stroškov vežbanja letalcev.

London, 2. nov.—Prve kanadske čete pod poveljstvom devetih častnikov in 14 podčastnikov so dospele v Anglijo. Tem bodo sledile nadaljnje v prihodnjih tednih.

Delavski odbor odločil v prilog uniji

Washington, D. C., 22. nov.—Federalni delavski odbor je podelil uniji združenih avtnih delavcev CIO izključno pravico reprezentacije delavcev v enajstih tovarnah Chrysler Motor Corp. pri kolektivnih pogajanjih. Odlok bazira na izidu volitev med delavci, ki so se z veliko večino izrekli za to unijo kot predstavnico pri pogajanjih. Spor med unijo in korporacijo, ki traja že šest tednov, še ni poravnan. Več tovarn je moralo zapreti vrata zaradi spora, v katerem je prizadetih čez 50,000 delavcev.

ŠVICA PODPRLA NAČRT FEDERALNE EVROPE

Sestanek voditeljev gibanja v Bazlu

USTANOVITEV MEDNARODNE POLICIJE

Bazel, Švica, 22. nov.—Kljub bojevanju, ki je v teku na fronti v bližini tega mesta, kjer se jasno čuje grmenje topov, se bo več ko sto oseb iz vseh švicarskih krajev sestalo v Bazlu 1. decembra in razpravljalo o ustanovitvi federacije evropskih držav, v kateri bo vsaka lahko živela v miru s svojimi sosedi.

Bazel je glavni stan gibanja, čigar cilj je ustanovitev federalne Evrope. Voditelji pravijo, da ima gibanje veliko pristašev in število stalno narašča.

Švicarska grupa je združena s sličnimi skupinami, ki so bile formirane v Franciji, Veliki Britaniji in škandinavskih državah.

Te skupine so že sestavile program, ki ga bodo skušale uveljaviti. Na bazi sprejetih načel bo zunanjo politiko vodila izključno vlada federalne Evrope v imenu vseh v federaciji ukljuđenih držav. Zakonodajna, pravosodna in izvršna mašinerija bo zgrajena na demokratični bazi. Načrt določa, da vse v federaciji včlanjene države izroče militaristično orožje in opremo mednarodni policijski sili, ki bo skrbela za mir in red.

Sodišče odločilo v prilog uniji CIO

Ameriška delavska federacija protestira

Washington, D. C., 22. nov.—Kljub odločnim protestom s strani Ameriške delavske federacije je federalno prizivno sodišče odločilo, da avtna unija CIO reprezentira vse delavce, ki so uposleni v tovarni Serrick Corp., Muncie, Ind., pri kolektivnih pogajanjih. S tem je potrdilo razsodbo federalnega delavskega odbora, ki jo je podal pred nekaj meseci. Ta je med drugim določala, da mora korporacija razveljaviti pogodbo z unijo Mednarodne zveze strojnikov, ki spada k Ameriški delavski federaciji. Pogodba je vsebovala provizijo glede zaprte delavnice.

Voditelji ADF so zdaj naznanili, da bodo vložili priziv proti odloku pri federalnem vrhovnem sodišču. Mnenje večine apelatnega sodišča je podal sodnik Willey B. Rutledge, mnenje manjšine pa sodnik Lawrence Groner. Odlok bazira na evidenci, ki jo je zbral delavski odbor. Ta je ugotovil, da je korporacija podpisala pogodbo z unijo ADF, da prepreči organiziranje delavcev v uniji CIO. Slednja je trdila, da ima večino med delavci in naglašala, da je ona v smislu Wagnerjevega zakona predstavnica delavcev pri kolektivnih pogajanjih.

Protektor Češke in Moravske pozvan v Berlin

Berlin, 22. nov.—Baron Konstantin von Neurath, protektor Češke in Moravske, je bil pozvan v Berlin, da poroča Hitlerju o nemirih in izgredih v Pragi, so naznanili krogi, ki imajo tesne zveze z nemškim zunanjim uradom. Druga vest se glasi, da je bil tudi dr. Hans Frank, administrator poljskih pokrajin, ki še niso priključene k Nemčiji, pozvan domov iz Varšave.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (November 30, 1939), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Dober "greh" na Norveškem

Ameriški kongresnik Harold Knutson, član reakcionarne republikanske stranke iz Minnesote, se je pred kratkim povrnil iz Norveške, kjer je bil na obisku. Knutson je namreč potomec norveškega priseljenca, zato ga je nekaj vleklo v domovino svojih očetov, da jo vidi kakšna je. Knutson je pa prinesel iz dežele svojih prednikov slabe vtise . . .

"Norveška," je rekel Knutson ob povratku v Ameriko, "ima že dalj časa liberalno vlado, ki troši denar z obema rokama za javne naprave vsake vrste . . . Na Norveškem zelo socializirajo. Vlada je zaposlena z domala vsemi oblikami businessa . . . Železnice, brzojav, telefon in radio so last in pod kontrolo vlade. IN TO JE SLABO!"

Razumljivo je, zakaj je vse to na Norveškem "slabo" pri Knutsonu, zakaj je to takšen "greh." Knutson je zamolčal, da ima Norveška že precej let socialistično vlado, to je vlado demokratičnih socialistov (socialnih demokratov), katero vsa ta leta podpirajo liberalni farmarji oziroma kmetje v zbornici.

Toda Knutson je samega sebe pobil, ko je povedal še tole: "Seveda, priznam, da so Norvežani na splošno zadovoljni, dobro oblečeni in dobro nasičeni. Ob času, ko je izbruhnila sedanja vojna v Evropi, ni bilo na Norveškem niti enega zdravega in sposobnega delavca brez dela in zaslužka. ZDI SE MI, DA NA NORVEŠKEM PREVEČ JEDO . . ."

Ali je še kakšen komentar potreben?

Položaj delavskih unij v Združenih državah

Zadnje dni smo opazili v listih vest, da je eksekutiva unije International Ladies' Garment Workers — to je delavcev, ki izdelujejo samo ženske obleke in suknje — sklenila, da bo dala prihodnjo pomlad svojim članom na glasovanje vprašanje, če se unija povrne k Ameriški delavski federaciji.

Tej uniji, ki šteje okrog 250,000 članov, predseduje znani demokratični socialist David Dubinsky, mož neomadeževanega značaja. Dubinsky je bil med prvimi, ki je leta 1937 priporočal članom svoje unije odstop od ADF in stvoritev Odbora za industrijsko organizacijo (CIO), kar se je tudi zgodilo. Dubinsky je namreč z ostalimi naprednimi delavskimi voditelji in delavci vred odločen pristaš industrijskega unionizma in sovraži večno pričkanje okoli "jurisdikcije" (območje) med poklicnimi unijami starega kova, katerega se tako zagrizeno drže starokopitni voditelji pri ADF.

Ko se je pa nova industrijska unija CIO začela krepko razvijati ob celi poplavi stavk, spremljani s srditimi fizičnimi konflikti, je Dubinsky s svojimi pristaši pri uniji HAGW na svojo žalost spoznal, da je unija prišla z dežja pod kap zaradi navala stalinovcev v CIO. Lani se je unija umaknila iz CIO in zdaj je začasno samostojna. Glasovanje o povratku v ADF prav lahko izpade afirmativno, kajti pri Ameriški delavski federaciji so se v zadnjih dveh letih nekoliko spametovali in dali so nekatere koncesije onim unijam, ki se po značaju dela v masni produkciji bolje razvijajo v industrijski obliki kakor pa v stari "craftni" obliki. Federacija ima danes poseben oddelek za industrijske unije.

Izguba te unije je bil hud udarec za CIO, vendar John Lewis, vodja CIO, ni nikdar v javnosti napadel Dubinskega zaradi odstopa, dasi dobro ve, da je njegov veliki vpliv pri tej uniji v glavnem odgovoren za odstop. Kaj je vzrok, da je Lewis tako potrpežljiv z Dubinskim, ki mu je odvedel veliko unijo tik izpred nosa?

Odgovor je zanimiv, toda ne tiče se samo tega incidenta; v zvezi s tem so še drugi faktorji, katere si moramo ogledati od bližje, če hočemo imeti pravo in celotno sliko.

Pred nekaj dnevi je na primer predsednik Roosevelt ponovno povabil k sebi Lewisa in Greena, seveda vsakega posebej, in jim zabičeval, naj vendar skončata razkol organiziranega delavstva, da bodo unije lahko enotno nastopile proti ofenzivi, ki se pripravlja po bur-

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Veselica v Pipetownu

Latrobe, Pa. — Naznanjam vsem onim prijateljem in znancem, ki so pisali, zakaj v Pipetownu več ne prirejamo veselic, da je bil vzrok ta, ker so popravljali cesto, ki pelje mimo Slovenskega doma, kar nas je oviralo pri priredbah.

Sedaj se bo vršila prva veselica 25. novembra v prid Slovenskemu domu. Igrala bo izvrstna godba, da bo lahko plesalo staro in mlado. Torej sedaj imate zopet priliko se veseliti na našem prijaznem griču v Pipetownu, kjer se vedno vsakdo zabava. Se vidimo v soboto zvečer. Za dobro postrežbo bo skrbel odbor.

Josephine Klobčar, 318.

Pot je zopet odprta

Baggaley, Pa.—Čas hiti naprej in ne bo dolgo, ko bo spet minilo staro leto in nas pustilo za seboj, bogatejše le na izkušnjah. Sicer je nekaterim sreča bolj mila, da morejo beležiti napredek, so pa milijoni, ki jih teža kapitalizma tlači k tlom in si ne morejo nikamor pomagati.

Precej časa smo v tem kraju bolj mirovali, in to največ zato, ker je bila cesta zaprta pri Slovenskem domu in ni bilo mogoče prirejati zabav. Sedaj je cesta deloma dokončana in se lahko pride do dvorane. Zato se bo zopet vršila veselica v prid domu to soboto, 25. nov., zvečer v Pipetownu. Igrala bo izvrstna godba, pet po številu in bo ustreženo starim in mladini. Prav prijazno vabimo vse člane tukajšnjih društev kot tudi od drugod, posebno še rojake iz Greensburga in okolice. Vsem zagotavljamo zabaven večer.

Theresa Matko, 318.

Smrt članice

Gilbert, Minn. — Društvo 61 SNPJ je izgubilo zvesto članico Agnes Semejo. Umrla je 14. novembra, pokopana pa je bila 18. nov. Pogreba se je udeležilo tudi članstvo SNPJ. Bila je članica tudi KSKJ in na Evelethu je spadala tudi k ZAS. Tudi člani teh dveh društev so se udeležili pogreba v velikem številu, kakor tudi drugi prijatelji in znanci od blizu in daleč. Njena krsta je bila obložena z venci in cvetlicami. Zapustila je žalujočega moža, tri sinove, dve hčeri in trisestre. Društvo izreka družini in sorodnikom globoko sožalje.

Andrew Zagar, tajnik.

Novice iz Sygana

Sygan, Pa. — Tudi pri nas so se razmere precej izboljšale in toliko časa pričakovana prosperiteta se je vsaj nekoliko pokazala izza vogla. Ljudje so večinoma uposleni, tudi starejši so tam pa tam dobili kako delo. Seveda, zaslužek pa je bolj reven, le toliko, da se jim nekoliko olajša življenje in da se drži volka od pašnika, da ne skače čez ograjo.

Večkrat sem že poročal o napredku v naši naselbini. Sedaj bo zopet nekaj napredka, ko WPA zgradi novo cesto skozi našo naselbino. Tudi vinska trgatev društva Bratstva 6 SNPJ in gospodinjskega odseka dne 28. okt. je bila uspešna. Oba, društvo in gospodinjski odsek se vsem posetnikom lepo zahvaljujeta za veliko udeležbo, posebno pa Moonrunčanom, ki so kar bus najeli in se pripeljali v našo naselbino. Rečem, da so ženski odseki jako koristni, ker dajo društvu in naselbini več življenja. Je resnica, ako žena in mož skupaj vozita, je pot veliko bolj prijetna. In tako je tudi v društvenem življenju.

Dne 16. dec. priredita skupno zabavo socialistični klub in gospodinjski odsek društva 6 s programom, ki bo objavljen poznejе.

Lorenz Kaučič.

Glas z vzhoda

Hartford, Conn.—Dvomim, da smo že kdaj imeli dopis v Prosveti iz tega mesta, kajti tu menda ni nobenega Slovenca. Vsaj jaz ga nisem mogel najti, dasi sem precej poizvedoval in izpraševal. Sedaj smo tukaj štirje Slovenci: Jakob Gosar iz Brooklyna, N. Y., kamor je prišel iz Mengša pred 18 leti; star Čikažan Frank Hren, moja žena in jaz. Prva dva delata — dela je še za kak mesec — jaz pa si zdravim zlomljeno roko. Torej smo tukaj vsi le začasno.

Poleg drugih narodnosti je tukaj okrog 500 Dalmatincev in Hrvatov. Nekateri so zelo aktivni na društvenem polju. Imajo društvo 145 HBZ, ki šteje 128 odraslih članov in 63 v mladinskem krožku. Društvo je staro 38 let in je do sedaj najbolj oddaljeno na vzhodu.

Seznanil sem se osebno z Dalmatincem Marijanom R. Paskovom, ki je zelo prijazen in napreden človek. Predstavil mi je sina Marijana, ki je tajnik društva. Dasi je on star šele 25 let, je bil že dvakrat na konvenciji HBZ kot delegat. Njegov mlajši brat je bil zastopnik mladinskega oddelka v Desplainsu, Ill., kjer ima zajednica otroško zavetišče. Starejši Paskov nam je razkazoval slike konvencij s ponosom. Bili smo tudi prav po domače in prijateljsko postreženi. Vsi njegovi tu rojeni otroci govore gladko, lepo hrvaščino.

Ob koncu februarja sem prišel v New York in tam delal tri mesece. Potem sem iskal delo, kar pa je bilo kot bi iskal proso v puščavi. Par tednov po otvoritvi svetovne razstave je zastalo vse delo v moji stroki (mizarski), kot na povelje. Kolikor mi je znano, ni sedaj v New Yorku nič bolje. Tam sem obiskal par prijateljev v Brooklynu in se z nekaterimi seznanil v Slovenskem domu. Ogledal sem si nekatere zanimivosti mesta New Yorka in svetovne razstave, kar pa ne bom opisoval, ker so to deloma storili že drugi — in morda še bodo — zmožnejši v opazovanju in pisanju.

Potem sem šel v to mesto in dobil delo tukaj. Peti dan, 16. avgusta, me je pri delu zadela nesreča. Bolniška podpora, katero dobim od jednote, zelo prav pride v takem slučaju. Moj nasvet je: Rojaki, ki še niste člani naše SNPJ, pristopite in vpišite tudi svoje otroke.

Thomas J. Lyons, predsednik državne delavske federacije v New Yorku.

To mesto, ki je prestolica države Connecticuta, je 120 milj severovzhodno od New Yorka. Prebivalcev ima okrog 180,000. Kljub temu, da sem opazil še veliko starih hiš z letnicami 1762-1790—nekatere so zgodovinskega pomena—je mesto zelo snažno in lepo. In kljub temu, da je vlažno radi nizke lege, se mi kraj dopade. Okolica je nekoliko valovita, proti jugu bolj hribovita. Na primer mesto Waterbury, kakih 30 milj od tu, in sosednje mestece Naugatuck stojita popolnoma v hribih. (V Waterburyju je bilo letos 14 biznismanov in mestnih odbornikov z županom vred poslanih v večletni zapor, ker so spravili v svoje žepe nad milijon dolarjev mestnega ali ljudskega denarja.) V Naugatucku sem med drugim videl moderno šolo, katera ima vhode v prvo, drugo in tretje nadstropje z ene same strme in zavite ulice. Prav tako stoje po hribih tudi vasice po okolici, skozi katero se vije mala deroča reka Naugatuck, kar še bolj očara že tako krasno pokrajino. Vsi ti kraji so zelo snažni in lepi.

Tako so tudi v mali državici Rhode Islandu malo višji hribi. Tudi tam sem že bil s prijateljem "on a ride", namreč v Providencu, prestolnem mestu državice. To mesto ima nekaj nad 200,000 prebivalcev. Je lepo in snažno. Delavske razmere mi tam niso znane.

V kolikor sem se informiral in tudi sam sprevidel, se tu v Hartfordu v splošnem precej dobro dela. Brezposelnih ni videti, kot na primer v Chicagu, New Yorku itd. Seveda ne svetujem nikomur sem hoditi za delom, ker delo dobiti ni tudi tukaj lahka stvar. Kot pravijo, je mestna uprava dobra in ugledna. Je v rokah novodealskih demokratov, ki so bili v pretežni večini ponovno izvoljeni pri zadnjih volitvah 7. novembra. V bližnjem mestu Bridgeportu, ki je nekako v sredini med New Yorkom in tem mestom in šteje 140,000 prebivalcev, je bil isti dan že četrtič izvoljen za župana socialist McLevy, ki je pred županovanjem pokrival strehe. V mestno zbornico, ki šteje 16 članov, je bilo izvoljenih 15 socialistov in en demokrat.

To sem omenil zato, ker je pomenljivo, obenem pa razmišljam, zakaj delavci, ki so v veliki večini, ne izvolijo delavskih kandidatov na odgovorna mesta tu in drugod. Tukaj sem nad štiri mesece, pa še nisem slišal o kakšnem reliefu. Prodajni davek na vsakdanje potrebščine, kot je na primer v državah New Yorku, Illinoisu in drugod, je tu nepoznan.

John Turk, 86.

O preseničenju

Cicero, Ill.—Kaj in kako se imamo v Ciceru, je znano le onim, ki se ogrevamo na jesenskem gorkem solncu. Sedaj imamo že ves teden jasno nebo in prijazno vreme. Seveda pričakujemo ostrih vetrov. Zadovoljiti se moramo, kar nam narava prinese. Mladina se zabava po svoje, mi starejši ljudje pa tudi po svoje. Gotovo je, da nas starejše ljudi mladina prezira. Čeprav je moj sin ali tvoja hči, ti da včasih grenko pod nos, toda mi se za to ne zmenimo in če prilika nanese, še tudi zaplešemo valček ali čardaš.

Bilo je na Martinov večer. Zvezde na nebu so žarele ko malo kdaj. Moja boljša polovica se je sukala pri peči in pazila na purana, ki je brenčal v njej. Na hodniku se zaslišijo stopinje. Menda ne gre po naju sv. Martin tako pozno v noč? Bil je prijatelj, ki naju je povabil, naj se takoj odpraviva, da greva z njim. Odpelje naju proti Chicagu in se ustavi pri Tomažinu na 1902 Cermak rd.

Ko vstopiva v lokal, naju je pričakovalo nebroj ljudi, ki so nama pričeli stiskati desnico in čestitati k najini 25-letnici zakonskega življenja ter nama voščili še na mnoga leta. Potem nama določijo sedež pri obloženi mizi poleg družine in ožjih sorodnikov. Po dobri večerji, katero so pripravile dobro izvežbane kuharice, so se ponovno pričela voščila. Najprvo je imel govor mr. V. Cainkar, ki nama je v jedrnatih besedah govoril o bodočnosti.

Kaj takega še nisva dočakala v vsem najinem življenju. Gotovo si to ohraniva v spominu do smrti, posebno pa najini družini bo ta dan, 11. november 1939, v spominu.

Po voščilih se je pa oglasil muzikant s svojo harmoniko in nam delal vesela srca. Vsakdo si je brisal pot s čela ko v juliju. Zahvaliti se morava za darilo, katerega ste nama podarili za spomin najinega jubileja. Žal nama je, da vam prijateljem ne moreva izreči zadostne zahvale. Vam moreva le povrniti v enakem slučaju kakor je bil najin 11. novembra. Nadalje se toplo zahvaljujeva tudi kuharicam, ki so napravile tako okusno večerjo.

Frank in Josefina Pušnik.

O smrti brata

Herminie, Pa.—Ravno te dni, 21. novembra, je eno leto, ko so trije mladi roparji umorili mojega brata Martina Finka v njegovi prodajalni v Turtle Creeku, Pa. O tem roparskem napadu sta takrat poročala v Prosveti Martin Hudale in Anton Rednak iz okolice East Pittsburgha. Roparji, stari od 19 do 21 let, so vstopili v prodajalno pet minut do polnoči, zahtevali cigarete in oddali dva strela na mojega brata. Prvi ga je zadel v palec na roki, drugi pa v srce, tako da je Martin izdihnil v par minutah.

Tista novica me je tako pretresla, da kar nisem mogel verjeti, dokler se nisem prepričal na lastne oči. Potem sem pa le videl, kaj dela ta ameriška mladina. Noč in dan nori samo za "good time", človeka pa ubije za borih par centov. Za krivico, ki jo store človeku in njegovi družini, se ne zmenijo nič prej ko takrat, ko je že prepozno. In ravno ti trije morilci, ki se niso zmenili za svojo brutalnost, sedaj premišljujejo svojo krivo pot za omrežjem. Ne vem, po čigavi krivdi so zašli na krivo pot, ali po lastni krivdi ali po krivdi staršev.

Kot je poročal Martin Hudale, so bili tisti trije zlikovci sojeni 15. maja t. l. v Pittsburghu in vsi trije so dobili dosmrtno ječo. To je hujše kot nagla smrt, katero so povzročili mojemu bratu. On ni nič trpel. Kot se je izrazil zdravnik, je bil v par minutah mrtev. In ravno v tistem času je vasoval pri mojem bratu dr. Biar, s katerim sta se pogovarjala v kuhinji, toda par mi-

(Dalje na 3. strani.)

Gandhi (na sredi), vodja indijskih nacionalistov, z grupo svojih pristašev.

Francija na morju

Na morju ima angleška vojna morn glavno ulogo, kakor jo ima francoska arm na kopnem, toda pomoči francoskih mor vojnih sil ne smemo podcenjevati. Mal znano, da je vojna mornarica tretje repu povprečno modernejša nego britanska, leta ni dopolnjevala z novimi gradnjami i gradnjo nekih kategorij vojnih ladij s opustila.

Nobena vojna mornarica ne razpolaga ko hitrimi lahkimi križarkami, kakršne francoske. Francija ima tudi največje najtežjimi topovi oboroženе podmornice t vse obrambne načine proti sovražnim pod nicam od svetovne vojne dalje neprestano p čevala, tako da so razne francoske naprav odkrivanje podmornic pod vodo nedosežne

Na čelu francoske vojne mornarice stoj miral Francois Darlan. Izvira iz stare konjske mornarske družine. Eden nje prednikov se je boril na "Redoutablu" pri falgarju. Admiralov ded je bil lastnik najstih jadrnic, izmed katerih je bila ena njegovim osebnim poveljstvom. Darlanov je imel več nagnjenja za politiko, bil je ž v Neracu, poslanec in justični minister v I novem kabinetu. Njegovega sina je vlek vojni mornarici.

Njegova kariera je bila tudi v svetovni normalna, to vojno pa je opravil večinom na kopnem. Na njegovo željo so mu dali veljstvo gibljive ladijske baterije in z nje je boril skoraj na vseh zapadnih bojiščih, pa tudi pri Solunu. Po premirju je povelj rečnemu brodovju na Renu, potem je odše Daljni Vzhod, v novembru 1929. je postal treadmiral, tri leta pozneje viceadmiral, jeseni 1934. pa poveljuje atlantskemu bro ju. Po brodovnih manevrih 1935. je bil sklenjeno, da je Darlan bodoči admiralisi

59-letni Darlan je devet let mlajši od g ralisima Gamelina, s katerim se je udeleži davno druge seje zavezniškega najvišjega ta na Angleškem. Pozna zelo dobro Nem govori gladko nemški jezik in razpolaga reno splošno izobrazbo.

Kako sta si angleška in francoska v mornarica v tej vojni razdelili uloge, ni t znano. Vsekako opravljata lov na nemške mornice skupaj. Francoska vojna morna njene pomožne sile in mornariška letala i velik delež pri uspehih, ki so jih tu dos Tudi po njeni zaslugi se podmorniška vojn mogla tako razbohotiti kakor v svetovni v in je sploh že uplahnila. Tudi glede nad stva nad pomorskim blagovnim prometom kazuje francoska vojna mornarica veliko tivnost. Uradno poročilo je vedelo pove da je že do 25. septembra zaplenila 100,000 vojnega tihotapskega blaga, med tem 24 ton tekočega goriva. Angleži so v istem zaplenili le približno 50 odstotkov več.—J

Uspehi in telesna teža

Ameriški industrijski raziskovalni zavo zbral podatke o telesni teži neštevilnih us nih podjetnikov po Združenih državah i pri tem ugotovil, da so ti možje z majhnim jemami lepo okroglih oblik. Med tem k vitkejši ljudje po mnenju navedenega za pripravni za profesorje, inženirje, organiza je in sposobne nameščence, so "proporci ranci" poklicani, da postanejo podjetniki.

Baje znajo bolje voditi pogajanja in zbu zaupanje, obvladujejo se bolje in niso tako rejeni nihanju v svojih temperamentih. vod seveda ne omenja, dali so bili ti usp podjetniki lepo okrogli že tedaj, preden so stali milijonarji, ali pa je njih okroglost logična posledica njih ugodnega gmotnega ložaja.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 24. novembra 1919)

Domače vesti. Dopisniki v Prosveti se pr žujejo, kako so bili njihovi sorodniki ali pr telji, ki so potovali iz Amerike v stari k strašno odirani med potjo.

Delavske vesti. Vlada je predlagala, naj mezda rudarjem poviša za 31.61%. Odbor darske unije je predlog sprejel, toda bar premoga so ga zavrgli. — V Chicagu se je čela prva konvencija nove delavske stranke

Ameriške vesti. Po vsej Ameriki so v t navali legionarjev in drugih samopečenih triotirskih "policistov" na socialistične seje glavne stane.

Iz inozemstva. D'Annunzio, besen vsled lilnega poraza v Italiji, je zagrozil z oboro zasedbo vse Dalmacije.

Sovjetska Rusija. V Vladivostoku je izbr nila češka revolta, katero pa je Kolčak z Jap ci vred potlačil.

(Dalje iz prve kolone.)

boncih obeh starih strank proti Wagnerje mu delavskemu zakonu v kongresu po nov letu; obenem je delavska enotnost potrebna volilnem boju prihodnjega leta, ki bo eden n hujših v zgodovini Združenih držav.

Uradno ni znano, kaj sta Lewis in Green vedala Rooseveltu, toda iz zanesljivih del skih krogov se je skoro z gotovostjo izve smisel razgovora. O tem bodo razpravljali nadaljnjih člankih.

Novice iz starega kraja

Iz Slovenije

NEMCI V JUGOSLAVIJI IN PROBLEM PRESELJEVANJA

Vprašanje vračanja nemških manjšin v lastno narodno državo je predmet največje pozornosti nemškega časopisja v Jugoslaviji. Službeno glasilo vodstva naše nemške narodne skupine je spočetka zavzelo stališče, da nemška vlada gotovo ne namerava preseliti onih nemških manjšin, katerih obstoj niti štetno, niti gospodarsko ni ogrožen. Medtem se je ne le pričelo preseljevanje gospodarsko silno važne in tudi številčno mnogoštevilne nemške manjšine iz balkanskih držav, temveč je tudi prestopilo južnotirolskih Nemcev, ki so živeli v neposredni teritorialni zvezi z nemškim narodnim ozemljem in ki jih je okrog četrt milijona, končnoveljavno urejeno. "Deutsches Volksblatt" se vedno vrača na to vprašanje in izreka proti temu, da se nam znova beležijo napovedi glede o preselitvi Nemcev iz Jugoslavije, češ da so to namerne govorice, ki ustvarjajo samo zmedo. Vendar pa "Deutsches Volksblatt" odklanja, da bi izrekel kakršno koli domnevo o tem, kaj bo nazadnje nemška vlada sklenila, češ da bi na ta način mogel le škodovati stvari, ki je zastopa. Novosadski nemški organ ne pove jasno svojega stališča o vprašanju preselitve, ker pa s tem večjo vnemo citira glasove raznih nemških tednikov od "Gotscheer Zeitung" do "Slavonischer Volksbote".

Ta mišljenja navaja "Deutsches Volkblatt" pod velikim naslovom, da vrnitev v nemško državo za nemško manjšino v Jugoslaviji ne pride v poštev, češ da je to soglasno mišljenje nemških tednikov v Jugoslaviji. Reševanje preselitvenega proglema naveda ni odvisna od nemških tednikov, temveč od sklepa in želje nemškega vodje, vendar je vredno zabeležiti nekatere izjave in trditve teh listov.

Glasilo kočevske manjšine "Gotscheer Zeitung" poudarja: "Za nas povratek v rajh ni aktuelen. Mi smo odločeni si urediti naše življenje tu na tej zemlji, na kateri smo že 600 let in ki smo jo z našo krvjo krčili in z vsem znojem napojili."

"Vrbaser Zeitung" se poziva na izjavo zagrebškega nemškega generalnega konzula dr. Freunfelta, ki je demantiral vesti o nameri, da bi se Nemci iz Jugoslavije naselili na Češkem in Moravskem) in poziva rojake, naj očuvajo hladno kri in naj ne nasedajo govoricam, ki zasledujejo gotove cilje.

"Belarckvaer Volksblatt" izjavlja, da so vse vesti o preseljevanju Nemcev izmišljene, samo da bi se Nemci v Jugoslaviji nemirili.

"Deutscher Volksfreund" iz Osijeka se poziva na neko vest, da berlinski merodajni krogi za sedaj nimajo namena vračati Nemce iz jugovzhodne Evrope.

"Volksruf" iz Pančeva dokazuje, da nemška manjšina v Jugoslaviji sploh ne more biti predmet preseljevanja, že po svoji zgodovini ne. List poudarja, da imajo Nemci dovolj vzrokov smatrati, da je mnogo bolje, da ostanejo, kjer so.

Tednik "Donau" v Apatinu, ki ne priznava k narodno-socialističnemu nazoru, poziva "pasivne Nemce čiste nordijske krvi", da se naj prostovoljno javijo za preselitev, ogromna masa Nemcev v Jugoslaviji pa naj gre nazaj v Nemčijo.

"Slavonischer Volksbote" poudarja, da so vse vesti o preseljevanju zelo sumljive, ker jih razširjajo ameriške, švicarske, angleške, francoske in turške agencije. Do sedaj ni objavljeno, kakšne nemške manjšine namerava nemška vlada preseliti nazaj v Nemčijo.

Zagrebški tednik "Deutsche Nachrichten" si je stvar napravil posebno komodno. Pravi, da se vprašanje preselitve Nemcev iz jugovzhodne Evrope načeli— jugoslovanski listi, in skuša celo preselitev prikazati kot tehnično nemogočo, češ da bi Nemčija morala, ako bi hotela preseliti Nemce iz jugovzhodne Evrope, izseliti prebivalstvo Štajerske, Tirolske in Predarlske, da bi jim dobila prostora. (Za naselitev nemških manjšin iz inozemstva seveda niso predvideni nemški kraji, temveč predvsem pokrajine novoosvojenega tako zvanega nemškega življenjskega prostora na vzhodu Evrope. Tudi južnotirolski Nemci kot tipični alpski prebivalci ne bodo naseljeni na Štajerskem in Tirolskem, temveč v pogorju Sudetov in Karpatov. Op. ur.) "Deutsche Nachrichten" pri tem pravilno smatrajo, da je problem preseljevanja zelo kompliciran in zvezan s težkimi pravnimi, gospodarskimi in prometno-tehničnimi vprašanji, zato da ga je mogoče rešiti samo dolgoročno. List pa ne računa s prislovično organizacijsko tehniko nemških oblasti in z odločnostjo izvedbe ukrepov, ki jih nemška vlada enkrat stori. To vidimo sedaj pri preseljevanju baltiških Nemcev, da je zvezano morda še z večjimi težavami, kakor so problemi nemških manjšin na jugovzhodu Evrope, a je bilo rešeno v 24 urah in je preselitev že v polnem teku. "Deutsche Nachrichten" smatrajo končno, da so vse napovedi glede preseljevanja preuranjene in da zato ne bodo zmotile nobenega zavednega Nemca. V tem oziru imajo "Deutsche Nachrichten" prav. Tudi mi smo poudarjali, da je treba počakati, ker se bo preselitev izvršila seveda šele po sporazumu nemške vlade s prizadetimi državami.

Kakor je videti, se izraža celokupno nemško časopisje v naši državi proti načelu "Heim ins Reich". Nesporno je tako tudi mišljenje ogromne večine naših Nemcev. To je historično potrdilo, kako dobro in varno se nemška manjšina počuti med našim narodom, ko v času zbiranja nemškega naroda pod neposrednim vodstvom Hitlerjevim odklanja, da bi zajustila svoja ognjišča v Jugosalviji. To je najsvečanejši demanti vseh onih, ki so tolikokrat poskušali slikati naše Nemce v inozemstvu kot uboge preganjance in so dokazovali, da jih naš narod ali naša država v njihovem obstoju ogražata.

Taktika nemških listov pa se nam ne zdi povsem pravilna. Najbolj iskrena je še "Gotscheer Zeitung", ki prostodušno izjavlja: "Mi ne gremo . . ." Drugi listi z "Deutsches Volksblattom" na čelu poskušajo celo stvar predstavljati tako, kakor bi bila poročila o preseljevanju Nemcev iz jugovzhodne Evrope izdelek raznih Nemcem nenaklonjenih krogov, ali pa celo izmišljotina posameznih redakcij. Temu nasproti je že treba reči, da je problem povratka nemških narodnih manjšin v Nemčijo in posebej še onih iz jugovzhodne Evrope postavljen iz najbolj merodajne nemške strani. Šef nemške preseljevalne komisije poslanik von Twardovsky je službeno izjavil sledeče: "V načelu je nemška vlada sklenila, da sčasoma preseli vse nemške manjšine v meje rajha in tako odkloni vsa nesoglasja, ki bi mogla nastopati med Nemčijo in državami, kjer žive nemške manjšine. Na ta način želi Nemčija, da vprašanje svojih manjšin postopno odstavi z dnevnega reda in s tem dokaže svojo iskreno željo za trajno pomirjenje v Evropi."

Ta izjava je bila podana 17. oktobra v Berlinu pred zastopniki nemškega in inozemskega tiska. Čudno je, da je nismo mogli čitati v nobenem naših domačih nemških časopisov. Bilo bi lojalnejše, ako bi "Deutsches Volkblatt" razpravljal in zavzel svoje stališče napram tej izjavi, kakor pa da dolži jugoslovansko časopisje, da kuje "govorice" in skuša delati zmedo. V ostalem ne razumemo, zakaj zmedo. Vedno so nam govorili, da se je naša nemška manjšina visosmerila in zato za njo pač ne more biti večjega zadoščenja in veselja, kakor če bi bila poklicana k neposrednemu sodelovanju pri izgradnji nove velikonemške države.

Iz Primorja

DROBIŽ IZ PRIMORJA

Bukovica.—30-letni Emil Klavčič je padel s senika in se težko ranil. Zdravniki so izjavili, da bo ozdravel v 50 dneh, ako ne nastopijo komplikacije.

Trst.—Umrli so: Valenčič Jakob 65 let, Rebula Franc 67, Mihelčič Josip 53, Domanjko Leopold 70, Loj vd. Aleč Marija 95, Mohovič Ivan 66, Lozej por. Ferluga 74, Debenjak Evgen 27.

Opatjeselo.—Naznanjena sta bila Karl Mulič in Karl Spacal, ker sta organizirala plesno prireditev ter nista tega javila oblastem.

Lokev.—Družina Čok je dobila 700 lir nagrade za dvojčke.

Iz Podrage pri Vipavi: Ker so domačini dva dni pred določenim terminom začeli s trgatvijo, so bili vsi brez izjeme kaznovani. Vsa vas je tako morala plačati dvatisoč lir globe.

Z Opčin: Dvakrat na teden, namreč ob četrtkih in petkih, imajo sedaj po vsej Italiji brezmesna dneva. Po hišah in gostilnah hodijo posebni organi nadzorovat, ali se ta odredba strogo izvaja. Pretekli teden so ti organi v neki gostilni na Opčinah odkrili, da je v juhi, ki se je kuhala na ognjišču, plavala polovica klobase, v neki drugi gostilni v istem kraju pa so potegnili iz lonca z juho kost pršuta, katere se ni držalo prav nič mesa. To je zadostovalo, da sta bila oba gostilničarja kaznovana s tem, da so jima zaprli lokal za dva dni.

Iz Goč pri Vipavi: Ko so pričeli s trgatvijo, je prišla v vas financa in zahtevala od kmetov, da morajo grozdje, preden ga odnesejo v klet, natančno stehtati in v skladu z najnovejšimi predpisi odstopiti 20 odsto državi. Kdor je spravil grozdje v klet, preden ga je stehtal v prisotnosti finančnih organov, je bil težko kaznovan.

Iz Doline pri Trstu: Po raznih lokalih v našem kraju so morali razobesiti napise, da je gostom prepovedano govoriti slovenski.

Iz Pazina: Tukajšnji trgovci in obrtniki so bili pozvani na sindikat, kjer so jim prepovedali odslej govoriti hrvatski s strankami, ako se nočejo izpostaviti nevarnosti, da izgube dovoljenje za obrt ali trgovino.

Iz Pazinščine: V neki vasi na Pazinskem so fašisti kar v cerkvi vzeli otrokom molitvenike "Oče budi volja tvoja", češ da jih ti hrvatski molitveniki pokvarjajo!

Iz Sv. Križa pri Trstu: Ker so speljali novo cesto mimo posestev naših kmetov, morajo ti sedaj plačati večje davke, češ da so njihova posestva z novo cesto pridobila na vrednosti.

Nemški poslanik v Turčiji protestira

Berlin, 22. nov. — Poslanik Franz von Papen v Ankari, Turčija, je vložil protest pri turški vladi, v katerem pravi, da turški tisk prinaša vesti, ki motijo prijateljske odnošaje med Nemčijo in Rusijo. Naznanilo o protestu je objavila nemška uradna časopisna agentura.

Argentina, država največjih nasprotij

Argentina, druga največja država v Južni Ameriki, velika za dvanajst Jugoslavij, toda z dvema milijonoma manj prebivalcev, je dežela največjih nasprotij. Medtem ko so one pokrajine, ki meje na severu na Paragvaj, porasle s tropičnimi gozdovi in savanami in nikoli ne poznajo zime, so one na skrajnem jugu, na Ognjeni zemlji, pokrite z večnim snegom. Vmes med tema dvema skrajnostima nahajamo vse podnebne prehode. Obenem je Argentina država veleposestev, od katerih so nekatera tako velika, da jih morejo njihovi lastniki nadzirati samo s pomočjo letal. Veleposestva, na katerih se pase 50,000 glav živine, niso niti med večjimi, ta se pričenjajo šele pri 100,000 glavah. In medtem ko imate na vzhodu pokrajine, velike kakor cela Jugoslavija, na katerih ne najdete niti grička, imate na zahodu take, ki jih sestavljajo same ogromne gore, večje kakor največja v Evropi.

Kakor v prirodi, tako obstajajo ogromni kontrasti tudi med prebivalstvom. Medtem ko srečate na eni strani ogromne bogataše, vidite na drugi nepopisne revеže. Med obojimi so zastopani tudi jugoslovanski izseljenci. V Argentini je tudi največ južnoameriških Slovencev, večinoma Primorcev. Zelo zanimivo pa je, da je na severu veliko Črnogorcev, ki so lastniki ogromnih bombažnih nasadov. Posamezne farme so oddaljene druga od druge po 20 in več kilometrov. Tako daleč mora sosed do najbližjega soseda. Ako je letina ugodna, je zaslužek tako velik, da zadostuje tudi za vsa prihodnja leta, ko nasade uniči suša ali pa jih opustošijo kobilice. Na skrajnem jugu, n. pr. v Punta Arenas in v Ushuai, so pa Dalmatinci celo v večini. Ti se ukvarjajo s trgovino, obrtjo in pomorstvom. Slovenci so naseljeni večinoma v osrednjih deželah, a največ v Buenos Airesu, glavnem mestu republike, ki šteje že več milijonov duš. So večinoma delavci, a tudi mali trgovci, obrtniki itd. V predmestju Doc Sud, enem najsiromašnejših v tem ogromnem mestu, tvorijo Jugoslovani večino. Prej so gospodarili tu Italijani, polagoma pa so jih naši ljudje izpodrinili.

Kdor dobi dovoljenje, da se vseli v Argentino, se v njej lahko izgubi brez sledu. Čim vam žigosajo v pristanišču potni list, greste lahko kamor hočete. Ni se vam treba nikjer prijavljati. V Buenos Airesu je podnebje nenavadno. Podnevi je silovito vroče, a ponoči vas lahko zebe, čeprav ne pade temperatura nikoli pod plus 5 stopinj. Mraz povzroča oster veter, ki brije po ulicah. Da je Buenos Aires res Amerika, kakor n. pr. New York, nam dokazuje nazorno to: Ko je obiskal argentinsko glavno mesto prezident Roosevelt, je dejal, da so buenosaireške ulice za ogromni promet preozke. Župan je takoj odredil odkup celih skupin palač, ki so jih v rekordno naglem času podrli in napravili dve ulici, ki sta sedaj najširši na vsem svetu. Na sredi ene izmed njiju, ki se imenuje Avenija 9 de julijo, so zgradili 30 m visok obelisk, pa se je pričel rušiti že nekaj mesecev po dograditvi.

Obogateti — to je prva in zadnja želja vsakega Argentinca. Obogateti — vseeno kje in kako! Morda tudi v loteriji? Teh je kolikor hočete: državna, deželna, mestna itd. Vsak dan so skoraj žrebanja. Konjske dirke in stave pri njih so prav take priložnosti za obogatitev — ali obubožanje. Marsikdo se pelje na dirko z avtom, nazaj se vrača peš, ker mu ne ostane niti za tramvaj. V Buenos Airesu je južnjaško živahno. — Španci so ostali tudi v Ameriki pač Španci. Če gre ženska sama ali le s prijateljico po ulicah, se vse, mlado in staro, oženjeno in neoženjeno ozira za njo. Vsi jo ogovarjajo ali izrekajo vsaj svoje opazke o njej. To ni nič čudnega in ženske se k temu le smejijo. Kaj pa naj bi tudi sicer storile? Taka je pač Argentina in tako je njeno veliko glavno mesto.

Poljska vlada v francoskem mestu

Premestitev poslaniških uradov

Angers, Francija, 22. nov.— To staro francosko mesto bo postalo sedež poljske vlade v izgnanstvu, se glasi naznanilo. Tu je bil pred stoletji sedež dveh francoskih kraljev, Henrika II. in Richarda.

Predsednik poljske vlade v izgnanstvu je Vladislav Raczkiewicz. On in drugi člani njegovega kabineta bodo imeli svoje urade v Angersu.

Naznanjeno je bilo, da bodo premeščena poslaništva držav, ki niso priznale uničenja poljske države po Nemčiji in Rusiji, v Angers. Anthony J. Biddle, ameriški poslanik, se je s štirimi člani svojega poslaništva že nastanil v tem mestu.

Batista na Kubi priznal poraz

Havana, Kuba, 22. nov.—Fulgencio Batista, diktator Kube, je včeraj priznal, da je bil poražen pri volitvah delegatov za ustavodajno skupščino dne 15. novembra. Dokončano uradno štetje glasov je dognalo, da je lista Batistovih kandidatov prejela 514,343 glasov in izvoljenih je bilo njenih 35 delegatov, na drugi strani je pa lista demokratične opozicije prejela 529,700 glasov in izvoljenih je bilo 41 delegatov. Batista zdaj ne bo kontroliral ustavodajne skupščine in sestave nove ustave za Kubo in njegovi načrti za predsedniško kandidaturo so padli v vodo.

Nemci dobili ubitega zajca

London, 22. nov.—Tu poročajo, da so angleški bombniki vrgli zajca, katerega so ubile nemške bombe v napadu na angleški otok Shetland zadnji teden, na nemško ozemlje. Spustili so ga na tla s padalom in listkom, da ga izročajo maršalu Goeringu, nemškemu letalskemu ministru. Nemci so trdili, da so bombe, katere so vrgli na otok, uničile dve angleški bojni letali in poškodovale križarko. Angleži pravijo, da so Nemci takrat vrgli 20 bomb in ubili enega zajca.

Listnica uredništva

Ely, Minn., F. G.: Slovensko-angleškega tolmača mi nimamo, hranimo pa še nekaj knjig bivše Književne matice SNPJ, med katerimi je tudi Slovensko-angleška slovnica, če vas zanima.

Willard, Wis., L. Z.: Kadarkoli nam kdo pošlje naznanilo ali vest o kakšnem radioprogramu in zraven navede črke postaje s kilocikliško številko, mi to vselej objavimo. Ako pa ne prejmemo vseh teh podatkov, tedaj seveda ne moremo objaviti. To velja tudi za vesti o radioprogramih ali radiogovorih, ki jih posnemamo iz ameriških listov.

Nemški inženir se upira deportaciji

Tulsa, Okla., 22. nov.—Hans Dietrich Detjen, nemški inženir, je pri zaslišanju pred federalnimi avtoritetami izjavil, da se boji, da bo ustreljen, ako bo deportiran v Nemčijo. Povedal je, da je bil uposlen v nemški letalski tovarni pred prihodom v Združene države. Pobegnil je iz Nemčije in s tem kršil policijsko odredbo.

Od leve proti desni: senator William H. King, E. R. Stettinius, načelnik direktorija U. S. Steel Corp., senator J. C. O'Mahoney, N. L. Miller, odvetnik U. S. Steel Corp. in Benjamin Fairless, predsednik te korporacije.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVRŠEVALNI ODSEK:

Vincent Culnkar, predsednik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Videc, gl. tajnik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradišek, pomoč. taj. ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich, gl. blagajnik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Filip Godina, upravitelj glasila ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidrich, prvi podpredsednik ... 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bolka, drugi podpredsednik ... 823 So. 13th St., Milwaukee, Wis.
John Podboy, Jr., prvi distriktni podpredsednik ... Box 237, Strabane, Pa.
Camilus Zarnik, drugi distriktni podpredsednik ... 6507 W. 65th St., Cleveland, Ohio
John Klanšek, tretji distriktni podpredsednik ... 148 Prospect St., Oglesby, Ill.
Edward Tomšic, četrti distriktni podpredsednik ... Box 634, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODSEK:

Math Petrovich, predsednik ... 235 E. 131st St., Cleveland, Ohio
Vincent Culnkar ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Videc ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Olip ... 231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich ... 1327 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zupan ... 1400 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik ... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Barbič ... 18611 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio
Anton Shuler ... Box 37, Arma, Kansas
Frank Vratarich ... 215 Tener St., Luzerne, Pa.
John Trčelj ... Box 257, Strabane, Pa.

NADZORNI ODSEK:

Frank Zaitz, predsednik ... 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgaj ... 25 Westclox Ave., Peru, Illinois
Milan Medvešek ... 14202 Arcade Ave., Cleveland, Ohio

Kitajci ustavili japonsko ofenzivo

Honkong, 22. nov.—Kitajska vlada je naznanila, da je bila japonska ofenziva v provinci Kwangsi ustavljena. Japonci so sami priznali, da so opustili prodiranje proti Nanningu, glavnemu stanu kitajske armade v omenjeni provinci.

Stavka brusilcev demantov v New Yorku

New York, 22. nov. — Okrog 250 brusilcev demantov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo za zvišanje plače 10 do 25 odstotkov. Ta je prva stavka v 35 letih obstoja te unije.

Dvanajst ubitih v izgredih v Indiji

Sukkur, Indija, 22. nov. — Dvanajst ljudi je bilo ubitih v obnovitvi izgredov med Hinduti in muslimani. Izgredi so sledili aretaciji muslimanov, ki so bili obtoženi požiganja hindutskih trgovin.

O Voltairu

Pri premieri nekega Voltairjevega gledališkega dela, ki je doživelo sijajen uspeh, so bili gledalci strahovito navdušeni.

Tega navdušenja se je najbrž nalezla tudi neka dama, Voltairjeva znanka, ki je med predstavo sedela poleg pisatelja v loži.

Ta dama, ki—mimogrede povedano—ni bila ne mlada ne lepa, je hotela v trenutnem navdušenju pisatelja kar objeti in poljubiti. Voltaire pa, ki mu ni bilo preveč do njenih srčnih izlivov, se je hitro znašel in dejal:

"Ne, gospa," je rekel, "nikar me ne objemajte in poljubljajte! Če bi igralci videli, bi jim bilo zanesljivo strahovito žal, da sem obdržal—najlepšo vlogo."

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

nut nato je bil Martin že mrtev.

Vidite, človek ni varen ne v svoji hiši, ne na cesti, ne v jami, ne v tovarni. Tako človek ne ve, kje mu je njegova usoda za vedno zapečatena. Ampak, če bi človek to vedel, bi pa gotovo obupal od samega strahu.

Moj brat Martin se je mučil 25 let po Ameriki, od 1913 do 21. novembra 1938. Tisti dan mu je bil menda usojen, da se mora posloviti od nas in zapustiti ženo in mlado družino, katera bi mu bila z vsakim dnevom v veliko pomoč in lajšanje pri delu. Toda, kaj se hoče. Nič se ne da pomagati. Vso dobo, kolikor se jaz spominjam, je hodil po desni strani poti, to se pravi, da mu je šlo še približno dobro—bolje ko meni. On je dokončal in prehodil svojo stran poti, jaz pa še vedno korakam po levi strani, ki je daljša. Kdaj jo bom prehodil, ne vem ne jaz in nihče drugi. Polagoma pa bomo vsi šli za njim. Naj mirno počiva v ameriški zemlji, njegovi družini pa moje sožalje.

Frank Fink.

Morilci policaja aretirani

Chicago, 22. nov.—Trije banditje, ki so ubili policaja Harryja Francoisa, ki jih je zasačil, ko so skušali oropati Theodorja Nelsona, unijskega uradnika in njegovo spremljevalko zadnji torek, so bili prijeti. Ti so Jerry Mangano, Italo Degani in Joseph Russano. Mangano je priznal, da je on oddal kroglo, ki je ubila policaja.

Ali ste naročeni na dnevnik 'Prosveto'? Podpirajte svoj list!

Nova

VELIKA

KUHARICA

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico vnovič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama.

Na več kakor 700 straneh je strnila odlično in primerno avtorica vse stare in najnovejše dogmete kuhinjske umetnosti. Snov je obdelana nad vse pregledno, izbira receptov je izčrpna. TO JE NAJPOPOLNEJŠE DELO, KI GA IMAMO NA TEM PODROČJU. Oprema knjige je raskošna. Vsebina je dik v besedilu, 24 pa je novih barvastih tabel, ki jih je naslikal Dragotin Humek. . . . .

Vsaka gospodinja, ki se zaveda svoje odgovornosti za zdravo in pravilno prehrano družine, si mora to knjigo omisliti. Vsaka gospodinja se mora namreč priučiti umetnosti, kako bo svojim domačim nudila zdravo hrano v potrebni izbiri in menjavi. Vsaka gospodinja bo hotela tudi svoje goste iznenaditi s posebno izbranimi jedmi. Za vse to ji bo najboljša vodnica in učiteljica ta

SLOVENSKA KUHARICA

Četudi je osmi natisk knjige v vseh pogledih ne samo vzhodnika, ampak tudi tehnično popolnejši od vseh dosedanjih izdaj, je cena knjigi sedaj znižana. Velja samo $5. (Poštnino plačano od.)

Naročite pri:

KNJIGARNI: SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York, N. Y.

GOSPODINJE IN DEKLETA, TO JE KNJIGA ZA VAS!

LJUBEZEN NA PRVI POGLED

Spisal *FRANK KROLL*

"Kaj pa gledate?" jo je vprašal John.

"Tisti avto, ki je tako lep."

"Se vam dopade? Moj je."

"V-a-š?" je začudeno vprašala Mimi.

"Seveda, v tujem avtu se menda ne bi vozil."

Mimi je stopila pred vrata, da si avto od bliže ogleda. Oči so ji iskrile, navdalo jo je novo veselje. Njeno prijetno iznenadenje se je izrazilo v nepremišljenem vprašanju: "Ali ste ga že plačali?" John ji je lepo pojasnil, da se v njem sploh ne bi maral voziti, ako bi ne bil plačan.

Mimi se je sramovala nepremišljenih besed in se skušala opravičiti svojih otročjih besed, a ji je John priskočil na pomoč in dejal, da tudi on sam večkrat izblekne kaj neprijetnega, za kar mu je potem žal. Končno pa ni to nič slabega, kajti s tem je pokazala, da je skrbno dekle in on jo ima rad. Mimi je oblila rdečica ob teh besedah. On pa je nadalje govoril, da denar sicer igra veliko vlogo in do sedaj je imel srečo pri kupčijah, upa tudi, da bo srečen v ljubezni. Mimi ga je pri teh besedah hvaležno, zaupljivo pogledala s svojimi ljubkimi očmi, da bi jo bil John najrajši k sebi prižel in poljubil.

"Zelo me bo veselilo, če se bom vozila v tem avtu," je dejala Mimi.

"Še bolj bom pa vesel jaz, če se boste vi z menoj peljali. Moja sreča pa bo še večja, če ne bo le pri tem veselju ostalo."

Mimi ni mogla takoj razumeti, kaj on misli, pa je dejala, da se ni še nikdar prej peljala v tako lepem avtu, ki ga bi najrajši kar objela. John je videl, da je Mimi neizkušena, malce otroško naivna, a baš zato se mu je še bolj dopadla, ker je bila tako odkrita in preprosta. Njeno veselje nad vsem ter se je odražalo na njenem obrazu. V trgovino je prišla mlada znanka, ki je tudi opazila tisti modni avto. Mimi ji je na vprašanje povedala, da je avto last tistega fanta, ki stoji pri oknu in ona se bo z njim peljala domov. Nato ji je zaupala tudi njeno skrivnost, ki jo je doživela tisto dopoldne.

Službene ure naše znanke so potekle. John je uljudno odprl vrata in že sta z Mimi stala pri avtu. Ozrla se je v trgovino in videla, da njen grški gospodar gleda za njima. Grk se je prijazno nasmehnil, medtem je John odprl vrata svojega avta in Mimi je vstopila. Pognal je avto, Mimi pa se je topila radosti, ko je sedela ob strani mladega moža, ki ji je dopoldne šepetal o ljubezni. Skoraj je bila v zadregi, kaj naj reče. John je to opazil in ji pomagal s tem, da jo je vprašal o tem in onem.

Previdno je John vozil svojo izvoljenko in ji zatrjeval, da se ji ne bo nič žalega zgodilo, dokler je poleg njega. Mimi se je pri teh besedah počutila varno in mu to tudi povedala. Johnu se je dobro zdelo, počutil se je junaka in varuha, zaščitnika svoje mlade izvoljenke. Bil je neizrečno zadovoljen, pa ji je pripovedoval lepe stvari o vožnji in sreči.

"Zelo me veseli, da ste sprejeli mojo ponudbo," je dejal John. "Želim, da bi ostali vedno pri meni. Vozila se bova po zanimivih, romantičnih krajih, peljala se bova k jezeru ob Črnem hribu, lovila bova ribe in se veselila mladega življenja v krasni prirodi. Ob nedeljah se bova peljala v prirodo, šla skozi gaje in loge, kjer šelesti mlado listje bujnega drevja in prepevajo ptice svoje ljubke pesmi . . .

Mimi je zvesto poslušala Johna kot bi bila zamaknjena, kakor se bi bila znašla v pravljični deželi. Lepo ji je govoril in ona mu je verjela.

"Če bo v resnici tako, hočem pri vas ostati vse življenje, vračala vam bom ljubezen in dobroto," je Mimi dejala svojemu spremljevalcu.

"Živela bova kakor v raju," ji je zašepetal John in jo zagotovil s svojim ljubečim pogledom. Istočasno je iz nasprotne strani pridrvel avto in le malo je manjkalo, da nista trčila, a je John pravočasno preprečil nesrečo s tem, da je zavil v stran. Mimi se je prestrašila in se privila k Johnu. Johnu se je dobro zdelo in spet se je počutil junaka, zaščitnika svoje mlade spremljevalke.

Avti so švigali sem in tja kot na dirkališču. Kmalu sta privozila v njeno domačo soseščino in v hipu sta bila blizu Miminega doma. John je bil v skrbeh, če bo smel z njo v hišo, a te skrbi je pregnala Mimi, ki ga je prijazno povabila, naj jo spremi v hišo, da ga predstavi svoji materi, obenem pa je bila sama v skrbeh, kaj poreče njena mati, ko pride domov z neznanim moškim. Ampak ko sta vstopila, ni bilo matere doma, vsekakor je odšla v bližnjo trgovino in se kmalu vrne.

Mimi je bila vznemirjena. Čutila je, da se je naenkrat znašla sama s svojim novim znancem v svoji hiši. John je sedel na divanu. Na mizici poleg divana je bilo nekaj revij in knjig. Mimi je šla v svojo sobo in odložila suknjo ter klobuk, John pa je pregledoval revije. Očividno mu je ugajalo, da se je namah znašel sam z dekletom v njenem stanovanju, saj mu se nudi prilika, da z njo pobližje, intimneje pokramlja. V zadregi je ošinil sobo. Pohištvo je bilo čedno, na oknu cvetlice in v kotu radioprejemnik.

"Zelo lepo, prijazno stanovanje imate. Vse je v redu, vsaka stvar na svojem mestu," je dejal John zadovoljno, videlo pa se je, da je malo v zadregi. Pri teh besedah se je Mimi vsedla poleg njena na divan in John se je opogumil.

"Ni posebno lepo, bolj skromno je," je uljudno odgovorila Mimi.

"Saj ni treba, da bi bilo razkošno — glavno je, da se človek v njem počuti domačega. In vaše stanovanje se mi na prvi pogled zdi, da je v njem obilo domačnosti.

"Za nas je glavno to, da je plačano. Le na radioprejemnik še nekaj dolgujem, toda zadnje obroke kmalo poplačam," je dejala Mimi.

"Koliko obrokov je še ostalo?"

"Ne veliko, samo osemnajst dolarjev je treba plačati."

"To je malenkost."

"Malenkost? Ne zame. Par mesecev bo vzelo, predno bom odplačala," se je ljubko zasmejala Mimi.

John je že hotel reči, da je on pripravljen to vsoto takoj plačati, pa se je pravočasno premislil, kajti bal se je, da bi s svojo naglico pokvaril dobro razpoloženje. Obroki naj počakajo; druge, bolj važne stvari morajo priti najprej na vrsto, se je odločil.

Nevede, samoniklo je njegova roka zdrknila k roki mladega dekleta. Nežno ji je stisnil njeno belo roko in jo božal. Šepetal ji je, kako lepe roke ima in škoda bi bilo, če bi morala z njimi opravljati težko delo. Ona mu je vsa srečna odgovorila, da bo pač treba, če drugače ne gre.

"Upam, da do tega ne pride."

"Vi le upate . . ."

"Upam in želim, da se tudi uresniči. Moja glavna želja je, da spoznate, da vas ljubim, resnično ljubim, in če me ne odbijete, bo najina bodočnost lahko lepa."

"Ali ste prepričani, da resno mislite, da ni to le trenotno hotenje?"

"Ne, jaz resno mislim . . . samo recite, da me ljubite in počutil se bom najsrečnejšega človeka," je prepričevalno šepetal John.

Mimi ga je ljubko pogledala, lica so ji žarela in John je bil prepričan, da mu je s svojim pogledom dala odgovor.

"Saj me ljubite? Potrdite s svojimi ustmi in neizrečeno bom srečen."

Mimi ni mogla spregovoriti besed, ki jih bi rada, le pokimala je, in John jo je nežno privil k sebi ter vroče poljubil. Ostala sta v hrepenečem objemu in Johnove ustnice so se spojile z njenimi. Mimi se je nalahko iztrgala iz njegovega objema, boječa, da jo mati ne zaloti v objemu s človekom, ki ji je bil docela tuj.

"Vsak čas se vrne mati in gotovo se bi jezila, da naju zasači," je v zadregi dejala Mimi, ki se ji je videlo, da je vsa srečna nad baš doživelim dogodkom.

"Nič hudega ne bi bilo, srček," je šepetal John, "še zadovoljna bi bila, ko bi videla, da se ljubiva."

"Vem, ampak to je prišlo vse tako hitro, nenadno."

"Zame ni prišlo prehitro, že več časa sem hrepenel po tebi, draga moja Mimi."

"John, saj veš, da mi je ljubše."

V plačilo za njene besede so se njegove ustne spet približale njenim . . .

Mimi in John sta se še nadalje pogovarjala o ljubezni. Njuni roki sta se stiskali in prijetno je spreletavala sreča obe mladi bitji. John ji je zagotovil, naj je ne skrbi za nobeno stvar, vse se bo dobro izteklo. Pripravljen ji je pomagati v vsakem slučaju, tudi njene obroke bo poravnal, ako ji je tako prav, s tem pa je noče žaliti.

(Dalje prihodnjič)

Štirinajsti gost

Napisal E. G Guenther

Telefon nestrpno zazvoni. Ribič, ki je sklenil, da bo po uradnih urah v miru opravil neko odloženo delo, jezen sname slušalko z vilic in pokliče s slabo prikrito nevljudnostjo. Komaj pa zasliši glas svojega šefa, se njegov obraz zadovoljno razjasni.

"Slišite, dragi Ribič," zasliši prijazni glas svojega šefa, gospoda Železnikarja, "zelo me veseli, da sem vas še dobil. Rad bi vas prosil za veliko uslugo."

"To se razume, gospod ravnatelj," odvrne priliznjeno Ribič.

"Potlej pridite, prosim, drevi k nam na večerjo. Saj imate smoking, ne?"

Ribič misli, da ni dobro razumel. "Kdo? Jaz? K večerji? K vam?" stoka začuden. V njegovih možganih so odjeknile samo tele besede : ". . . izredno mučna zadeva . . . drevi nekaj gostov . . . zakonski par v zadnjem trenutku odpovedal . . . moja žena zelo pražnoverna . . . sicer trinajst gostov pri mizi . . . pošljem vam takoj svoj avto."

Med četrturno vožnjo v udobni limuzini gospoda Železnikarja, je bil Ribič v prvi vrsti zaposlen s tem, da je neprestano sukal ovratnico zdaj na desno, zdaj na levo in z leve spet na desno Drugič je reševal skrivnost, kaj je treba ukreniti, da veljaš namesto za štirinajstega, za drugega ali tretjega gosta. Človek mora ljudem pokazati, da je eden izmed njih, nastopiti mora tako, ko da ne bi bilo nič bolj razumljivega, ko to, da je povabljen pri Železnikarjevih. Pred vsem mora pa pogovor napeljati na področja, kjer je doma, na tenis morebiti ali pa na zbiranje poštnih znamk . . . In ko se je avto z rahlim sunkom ustavil pred vilo njegovega predstojnika, je Ribič že vedel, kako se bo vedel. Z malomarnostjo, za katero bi ga zavidal marsikateri zvezdnik, je skočil iz avtomobila in se dal odvesti, ne da bi se najmanj zmenil za razkošne prostore, v salon.

"Gospod Ribič, eden mojih sodelavcev," ga je predstavil Železnikar, ki mu je prišel nekaj korakov nasproti. Ribič se niti toliko ni potrudil, da bi razumel imena, ki je zanje izvedel. Z enim samim pogledom je pa ugotovil, da so ga namenili za soseda pri mizi edinemu mlademu dekletu med starejšimi pari, da je to dekle očitno šefova hči in torej pač pozna njegovo vlogo štirinajstega gosta. Ne smem pokazati, da vem, si je dejal kljubovalno in ker ni čutil nikakšne potrebe, da bi na stol naklonjen prisluškoval pomenku, ki o njem ni ničesar razumel, in ki ga sploh ni zanimal, da se bo vmešal v pogovor. Njegovo potrpljenje ni bilo postavljeno na bogve kako preizkušnjo. Pogovor je nanesel na neko damo, ki v družbi igra pomembno vlogo; Ribič je z odkimavanjem glave nekajkrat dal razumeti, da se nikakor ne sklada z njihovim podcenjevanjem o njej.

"Vi ste torej drugačnega mnenja, dragi prijatelj?" vpraša Železnikar ljubeznivo.

"Gospodično Marovo poznam samo s tenišča," meni Ribič odločno, "v istem klubu igrava. Zmerom sem se čudil, kako malo si domišljuje zaradi uspehov, ki jih je dosegla na zadnjih turnirjih in kako ljubeznivo in neprisiljeno igra z najpreprostejšimi začetniki. V športu, menim, se pokaže pravi človekov obraz najbolj jasno in najmanj potvorjeno."

"Ali ste dober igralec?" ga vpraša mlado dekle.

"Dosti je boljših," meni Ribič skromno, toda s skromnostjo, ki se je za njo skrival drug namen. "Pri zadnjih izbirnih tekmah za pokal nisem prišel med tekmovalce."

"Toda daleč od njih niste?" vpraša dekle.

"Ne," pravi Ribič neprisiljeno, "toda prihodnje leto se mi bo morebiti posrečilo." Opazil je dobrohotne poglede, ki so bili uprti vanj z vseh strani.

Ko je služabnik odprl vrata v jedilnico, je imel Ribič občutek, da je dobil prvo bitko.

Sedel je zraven šefove hčerke in pogovor je za trenutek prenehal. Ni mu bilo dolgo časa čakati, da se je izkazal tudi s svojim znanjem na področju filatelije in ko se je pogovor o umetnosti rezljanja bližal koncu, se je gospodinja dvignila in izjavila, da je miza pogrnjena.

Ne da bi se postavljal preveč v ospredje in tudi ne, da bi stal v ozadju, je Ribič po črni kavi, ko je pogovor nanesel na gospodarstvo, povedal vmes nekaj dobro premišljenih stavkov. Potlej se je do konca večera bavil s tem, da je štel minute. Ko so se okrog polnoči vsi odpravljali domov, se je začudil, kako je čas hitro minil.

•

"Ribič, stari želi z vami govoriti," plane drugo jutro knjigovodja razburjen v njegovo sobo. "Bog se vas usmili, človek, če je že spet kaj narobe!"

Ribič se nasmehne. "Imam popolnoma čisto vest," meni sicer tjavdan, toda kljub temu mu ni prav lahko pri srcu.

Potlej stoji pred strogim šefom. "Ali ste se snoči dobro zabavali?" ga vpraša in se čudno nasmehne.

"Hvala, gospod ravnatelj," odvrne vljudno Ribič.

"Tudi jaz sem imel ta vtis," prikima Železnikar prijazno. "Že dolgo vas nameravam dati v zunanji oddelek, kjer je treba imeti uglajen nastop in znati ravnati z ljudmi. Po včerajšnjem večeru, mislim, lahko tvegam."

Ribič zajame zraka. "Hvala lepa, gospod ravnatelj, upam, da . . ."

"Tudi jaz upam," pravi Železnikar smehljaje se in mu stisne desnico. "Sicer pa snoči najbrže niste opazili, da je bilo šestnajst gostov?"

Nimajo povoda

— V Afriki so neka divja plemena, ki ne plačajo nikakega davka.

— Od česa so neki potem divja?

•

Otroška

Mamica (sinčku): "Tvojega lesenega konjička sem podarila nekemu dečku, ki nimo očeta!"

Sinko: "In zakaj mu nisi rajši podarila očeta?"

General Maurice G. Gamelin (levo), vrhovni poveljnik francoske oborožene sile, in general Gort, vrhovni poveljnik angleškega vojaštva v Franciji.

James najame taksi

Napisala V. Wasmuthova

Za božjo voljo, kakšen dež se je na lepem vlil! Prava nevihta, lije ko iz škafa, saj se zdi, ko da bi se oblak utrgal!

Janez Gruden, ki je pravkar stopil iz hiše, je sklenil, da mora po vsaki ceni najeti taksi, če hoče k Potočnikovim, ki so ga povabili na večerjo; sicer bo šla še njegova najboljša obleka k vragu. Potočnikovi stanujejo nekje v predmestju in nobeno pripravno (beri: poceni) vozilo se ne ustavi v bližini. Tako krasno je bilo, vreme namreč, in zdelo se je, ko da se ne bo nikoli več spremenilo. Zdaj si pa človek spet ne more predstavljati, da bi kdaj prenehalo liti.

Toda vsi taksiji, ki so drveli mimo, so bili zasedeni. Seveda, ti še zdaleč niso čakali nanj, na Janeza Grudna; razen tega je bilo temno ko v rogu, nihče ni opazil trepetajočega, z rokami mahajočega Janeza, ki si je komaj upal stopiti iz sence pristreška v luč obločnic, če je hotel ostati suh in odnesti zdravo kožo.

Naposled je prišel avtomobil, ki je vozil nekoliko počasneje, zmerom vzdolž pločnika. Bil je prazen in je očitno iskal novega gosta. "Halo!" je zaklical Janez. Šofer je ustavil, vzel naslov, za Grudnom spet zaprl. Naglo je odpeljal.

Janez se je globoko oddahnil in se udobno zleknil, medtem ko je drvel avto hitro in varno skozi mlakužaste ulice. Zdaj bo vsaj točno in zraven še suh prišel k Potočnikovim, čeprav to ni bila prav poceni šala. Niti približno ni vedel, kako daleč se pelje, bil je prvič v tem koncu mesta. Zaskrbljen je gledal, kako se je kazalec na taksametru čedalje hitreje pomikal naprej. To bo pomenilo veliko luknjo v njegovo ubogo, drobno denarnico. Upa vsaj, da ima dovolj denarja pri sebi. Živčno seže v hlačni žep — toda ničesar drugega ni v njem ko robec. Tudi v drugem ni nič otipljivega, usnjenega. In postopno je njegova tipajoča roka v vseh žepih ugotovila strahovito resnico: denar je pustil doma — pozabil ga je v delavni obleki, ko je oblekel novo! Krasen položaj, nedvomno! Zdaj pa takoj Potočnikove prositi za posojilo, ko pride k njim? Tako dobro jih še ni poznal in to bi napravilo tako slab vtis, zdaj, ko mu je toliko na tem, da bi napravil dobrega, že ljubi Veri na ljubo. Tega torej ne sme storiti. Zlatnine ali kakšne druge dragocenosti, ki bi jo šoferju lahko zastavil, ubogi siromak ni imel. Da bi se pa peljal nazaj domov, tega ni mogel storiti. To bi ga veljalo dvojno ceno in razen tega bi prišel prepozno k Potočnikovim.

V prvem razburjenju je hotel avto ustaviti, izstopiti in šoferju priznati svojo nesrečo. Toda takoj se je spet premislil, to bi bilo pretežavno, še posebno zato, ker ni imel niti pojma o šoferju. Kdo je bil prav za prav moški pred njim, v svojem usnjenem suknjiču, s čepico na glavi, ki je na tako skrivnostni način taksameter neprestano gnal naprej. Kolikor je mogel v temi ugotoviti, se je bližal svojemu cilju in s tem vrhuncu svojega dramatičnega položaja. Že je avto zmanjšal hitrost, šofer je iskal hišno številko: 9, 11, 13, 15—17, tukaj, sveta nebesa!

Avto se je ustavil. Janez je odločno odprl vrata in kakor blisk mu je šinila v glavo rešilna misel:

"Prosim," je rekel izstopajoč, "ali imate morebiti kakšno vžigalico. Tako temno je tukaj in v avtomobilu sem izgubil stodinarski bankovec . . ."

Zdelo se mu je, da je prekanjeni šoferjev obraz nekaj sekund strmel vanj, dokler ni razu njegovih besed—potlej pa je nez Gruden utegnil asmo še skočiti, kajti šofer je pognal tor in naglo izginil v temi.

Janez je zadovoljno prikl kakor mož, ki je ponosen na s psihološki dar, roke je vtakn prazne žepe in požvižgaje od skozi vrata Potočnikove hiše.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knji koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., D TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prve vr

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzeka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je			$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....